

Viola Pargačová:

Identita a základní náboženské orientace egyptských Koptů

(vyjádření školitele)

Mgr. Viola Pargačová předkládá doktorskou disertaci, která komplexním způsobem řeší otázky kolektivní identity a postojů etnoreligiozní skupiny, představující výraznou menšinu dnešní egyptské společnosti. Práce je založena jak na zevrubném studiu téměř veškeré relevantní literatury, tak na vlastních výzkumech, které doktorandka uskutečnila v koptských komunitách v Egyptě v letech 2000-2001 a 2002-3. Jako zúčastněný pozorovatel sledovala způsob prožívání osobité koptské identity zvláště ve středních a nižších společenských třídách a velmi důkladně poznávala náboženské orientace dnešních Koptů za několika delších pobytů v koptských ženských i mužských kláštorech. Zvláště pobývala v klášteře svatého Antonia u Rudého moře, v klášteře al-Muharraq a v kláštorech v oblasti Achmímu. Udržovala obohacující kontakty s koptskými rodinami v Sohágu, Fajjúmu a samozřejmě v Káhiře, kde se těší důvěře i u patriarchy Šenúdy III. Výsledkem je výstižný plastický obraz života osobité komunity a její kultury ve všech důležitých rysech.

Doktorandka zkoumá své téma jako historik, sociální a kulturní antropolog, religionista (zvláště pak znalkyně křesťanství a islámu) a také arabistka, dobře ovládající arabský jazyk a kulturu. Do určité míry si osvojila i některé znalosti o koptštině. Analytické výklady o historii koptské církve a kolektivních i osobních postojů od rozšíření křesťanství až k nástupu islamizace Egypta a pak do dneška tvoří významnou část práce. Důležité téma je interakce s muslimy - v dějinách a zvláště pak v moderní době. S existující literaturou se autorka vyrovnává kriticky, přesvědčivě. K cenným přínosům práce patří pozornost, kterou věnovala koptské lidové literatuře, tvořící důležitý materiál koptských sebereflexí a citlivého náboženského vědomí. V tomto kontextu si Mgr. Pargačová velmi pečlivě všímá i současných lidových hagiografií, které přes svůj velký vliv a formativní význam byly posavadní odbornou literaturou prakticky přehlíženy. Vzhledem ke skutečnosti, že tyto lidové texty o soudobých světcích zůstávají nezpracované a velmi těžko dostupné, doktorandka jejich výběr v překladu přiřadila do disertace jako přílohu se zvláštní paginací.

Mgr. Pargačová splnila v řádných termínech všechny požadované atestace, včetně státní doktorské zkoušky. Způsoby analýz, které v disertaci překládá, svědčí o její rozsáhlé a hluboké erudici. Práce je velmi cenným výkladem a rozbořem tématu významného jak pro dnešní Egypt, tak pro reflexe o minulosti a dalších perspektivách blízkovýchodního křesťanství. Doktorandka zatím o tématu publikovala jen několik časopiseckých článků. Předkládaná disertace by měla posloužit jako základ pro podstatně širší prezentaci. Za nejvhodnější bych pokládal publikaci některých partií anglicky v odborných časopisech, například rozborů současných hagiografií a martyrologií, kde je autorčin objevný přístup a přínos zcela evidentní. Jiné závažné a přínosné téma jsou analýzy diskusí mezi koptskými odborníky o percepci dějin jejich společenství. Je ovšem třeba uvažovat i o způsobech publikace některých částí práce ve větším celku, nejspíše religionisticky pojatém.

Předkládanou práci Mgr. Pargačové pokládám za cennou, zřetelně obohacující naše poznání významného tématu. Doporučuji ji k obhajobě a přijetí jako podkladu k přiznání vědeckého titulu Ph.D.

V Praze 20. února 2009

Prof. PhDr. Luboš Kropáček, CSc.

FF UK, Ústav Blízkého východu a Afriky